

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
Навчально-науковий інститут денної освіти

Кафедра педагогіки та суспільних наук



ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач
кафедри
Петренко І.М

«_01_» вересня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни « **Філософія науки і методи наукових досліджень**»

освітньо-наукова програма «Економіка»

спеціальність 051 Економіка

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

ступінь вищої освіти доктор філософії

Робоча програма навчальної дисципліни «**Філософія науки і методи наукових досліджень**» схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри педагогіки та суспільних наук

Протокол від «_01_» _вересня_ 2023 року № _1_.

Полтава 2023

Укладач: Усанов Ігор Вікторович к. філос. н., доцент кафедри педагогіки та суспільних наук Полтавського університету економіки і торгівлі.

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-наукової програми «Економіка» спеціальності 051
Економіка ступеня доктора філософії



Т. А. Костишина

«_01_»_вересня_2023 року

Розділ 1.
Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 – Опис навчальної дисципліни «Філософія науки та методи наукових досліджень»

| | |
|--|--|
| Місце у структурно-логічній схемі підготовки | Пререквізити: Постреквізити: Виконання проектів |
| Мова викладання | Українська |
| Статус дисципліни: обов'язкова навчальна дисципліна циклу професійної та практичної підготовки | |
| Курс/семестр вивчення | 1 курс / 1 семестр |
| Кількість кредитів ЄКТС/ кількість модулів | 4/2 |
| Денна форма навчання: | |
| Кількість годин: | |
| 120 загальна кількість: | |
| 20 – лекції; | |
| 16 – практичні заняття; | |
| 84 – самостійна робота; | |
| Екзамен – вид підсумкового контролю. | |
| Заочна форма навчання: | |
| Кількість годин: | |
| 150 загальна кількість: | |
| 8 – лекції; | |
| 4 – практичні заняття; | |
| 138 – самостійна робота; | |
| Екзамен – вид підсумкового контролю. | |

Розділ 2.

Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Мета навчальної дисципліни полягає в оволодінні теоретичними знаннями про принципи та філософські засади наукового світогляду, формування навичок використання методологічного інструментарію у власному науковому дослідженні та професійній роботі для системного економічного аналізу та пошуку ефективних рішень

Завдання навчальної дисципліни полягає у тому, щоб надати здобувачам знання щодо: специфіки філософського пізнання та узагальнення, розвитку науки та наукової методології, принципів та методів наукового дослідження та його аналітичного інструментарію; розуміння співвідношення понять методологія, метод, їх використання в емпіричному та теоретичному дослідженні; оволодіння навичками організації наукового пошуку: постановка проблеми, обґрунтування її актуальності, визначення завдань та методологічного інструментарію; набуття навичок критичного аналізу інформації, вміння формулювати і відстоювати свою позицію та вести змістовну наукову дискусію.

Таблиця 2 – Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

| Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач (загальні (ЗК 1) ..., спеціальні (СК 1)) | Програмні результати навчання (ПР 1, ПР 2...) |
|---|--|
| <p>ЗК01. Здатність абстрактного мислення, аналізу та синтезу</p> <p>ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел</p> <p>ЗК04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)</p> <p>ЗК05. Здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору і з дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.</p> | <p>ПРН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку.</p> <p>ПРН02. Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації.</p> |
| <p>СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей</p> <p>СК03. Здатність використовувати сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень у сфері економіки, методи комп'ютерного моделювання, сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та науково-педагогічній діяльності</p> | <p>ПРН07. Застосовувати інноваційні науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність освітнього процесу з дотриманням норм академічної етики та доброчесності.</p> <p>ПРН08. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження у сфері економіки та з дотичних міждисциплінарних напрямків, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.</p> <p>ПРН09. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.</p> |

Розділ 3. Технологічна карта тематичного плану навчальної дисципліни

Таблиця 3. Технологічна карта тематичного плану навчальної дисципліни «Філософія науки і методи наукових досліджень», яка викладається для підготовки докторів філософії зі спеціальності 051 Економіка

| Назва модуля (розділу), теми та питання теми (лекції) | Обсяг годин | Назва теми семінарського, практичного і лабораторного заняття | Обсяг годин | Інформаційні джерела (порядковий номер за переліком) |
|---|-------------|--|-------------|--|
| Модуль 1. Наука як соціокультурний феномен | | | | |
| Тема 1. Особливості філософського та наукового світогляду План 1. Філософія і наука в духовній практиці людини. 2. Особливості людського ставлення до світу. 3. Характеристика світогляду. 4. Співвідношення філософії, релігії, науки. | 2 | <i>Практичне заняття 1.</i> 1. Філософія і наука в духовній практиці людини. 2. Особливості людського ставлення до світу. 3. Характеристика світогляду. 4. Співвідношення філософії, релігії, науки. | 2 | 1,2,3,4,5,6,11, 16,17,31,33 |
| Тема 2. Міфологія і наука від давніх часів до сучасності План 1. Символічний характер міфу 2. Наука в контексті міфології 3. Бруно, Ньютон і Декарт як перші міфотворці науки | 2 | <i>Практичне заняття 2.</i> 1. Символічний характер міфу 2. Наука в контексті міфології 3. Бруно, Ньютон і Декарт як перші міфотворці науки | 2 | 2,3,4,6,11, 16,17,28,31,36 |
| Тема 3. Генезис та еволюція науки План 1. Періодизація розвитку науки 2. Пранаука та наука у власному значенні слова. Дві стратегії породження знань 3. Загальний огляд розвитку науки. Дослідницька програма співвідношення науки та технології в історії 4. Історія формування типів наукової раціональності та методології наукового пізнання (на прикладі соціоекономічних дисциплін) | 2 | <i>Практичне заняття 3.</i> 1. Періодизація розвитку науки 2. Пранаука та наука у власному значенні слова. Дві стратегії породження знань 3. Загальний огляд розвитку науки. Дослідницька програма співвідношення науки та технології в історії 4. Історія формування типів наукової раціональності та методології наукового пізнання (на прикладі соціоекономічних дисциплін) | 2 | 1,2,3,4,6,7,8,11, 17,28,31,36 |
| Тема 4. Наука як соціальний інститут. Соціологія та культурологія науки План 1. Теоретичні засади визначення статусу науки у системі соціальних інститутів сучасного суспільства 2. Організація та еволюція наукового етосу 2.1. Етос Мертона (етос класичної науки) 2.2. Сучасна (постакадемічна) наука і науковий етос | 2 | <i>Практичне заняття 4.</i> 1. Теоретичні засади визначення статусу науки у системі соціальних інститутів сучасного суспільства 2. Організація та еволюція наукового етосу 2.1. Етос Мертона (етос класичної науки) 2.2. Сучасна (постакадемічна) наука і науковий етос | 2 | 2,3,4,5,6,7,8,11, 16,17,28,31, 32,36 |
| Тема 5. Соціокультурна детермінація наукового та технологічного знання (економічні науки) План 1. Тематичний аналіз науки 2. Основні механізми сполучної еволюції | 2 | <i>Практичне заняття 5.</i> 1. Тематичний аналіз науки 2. Основні механізми сполучної еволюції культури та наукового пізнання <i>Практичне заняття 6.</i> | 4 | 2,6,7,8,10,11,13, 24,28,31, 32,36 |

| Назва модуля (розділу), теми та питання теми (лекції) | Обсяг годин | Назва теми семінарського, практичного і лабораторного заняття | Обсяг годин | Інформаційні джерела (порядковий номер за переліком) |
|---|-------------|--|-------------|--|
| культури та наукового пізнання 3. Конвергентні інформаційні технології (технології керованої еволюції) та еволюційне майбутнє людини 4. Психологія наукової діяльності | | 1. Конвергентні інформаційні технології (технології керованої еволюції) та еволюційне майбутнє людини 2. Психологія наукової діяльності | | |
| Модуль 2. Методологія науки | | | | |
| Тема 6. Логіка й методологія науки План 1. Наукове знання як система, що розвивається. Психофізіологічна проблема 2. Різноманіття формальних типів та рівні організації наукового знання 3. Структура теоретичного знання | 2 | <i>Практичне заняття 7.</i> 1. Наукове знання як система, що розвивається. Психофізіологічна проблема 2. Різноманіття формальних типів та рівні організації наукового знання 3. Структура теоретичного знання | 2 | 2,3,4,5,6,7,8,11, 24, 27, 32, 36 |
| Тема 7. Гносеологія та епістемологія План 1. Проблема істини та її критеріїв у епістемології. Варіанти вирішення 2. Практика наукового дослідження як переходу від емпіричного (наукових фактів) до наукової теорії. Природничі наукові дисципліни 2.1. Гіпотетико-дедуктивний метод створення наукової теорії, можливості і межі його застосування 2.2. Наукова теорія. Класифікація, складові та логічна структура 2.3. Верифікація і фальсифікація наукових гіпотез як спосіб встановлення їх достовірності та обґрунтованості 2.4. Теоретичні моделі та схеми генерації наукових гіпотез. Абдукція і екстраполяція 3. Практика наукового дослідження в гуманітарних дисциплінах. Герменевтика і структуралізм 4. Специфіка соціоекономічного пізнання 4.1. Об'єкт і суб'єкт соціоекономічного пізнання. Цілі економічного дослідження 4.2. Стадії формування соціоекономічної теорії 4.3. Соціоекономічне знання як частина економічної культури 4.4. Стратегія керування знаннями 4.5. Моделювання в соціоекономічному пізнанні | 2 | <i>Практичне заняття 8.</i> 1. Проблема істини та її критеріїв у епістемології. Варіанти вирішення 2. Практика наукового дослідження як переходу від емпіричного (наукових фактів) до наукової теорії. Природничі наукові дисципліни 2.1. Гіпотетико-дедуктивний метод створення наукової теорії, можливості і межі його застосування 2.2. Наукова теорія. Класифікація, складові та логічна структура 2.3. Верифікація і фальсифікація наукових гіпотез як спосіб встановлення їх достовірності та обґрунтованості 2.4. Теоретичні моделі та схеми генерації наукових гіпотез. Абдукція і екстраполяція <i>Практичне заняття 9.</i> 3. Практика наукового дослідження в гуманітарних дисциплінах. 3.1. Герменевтика і структуралізм <i>Практичне заняття 10.</i> 4. Специфіка соціоекономічного пізнання 4.1. Об'єкт і суб'єкт соціоекономічного пізнання. Цілі економічного дослідження 4.2. Стадії формування соціоекономічної теорії 4.3. Соціоекономічне знання як частина економічної культури 4.4. Стратегія керування знаннями 4.5. Моделювання в соціоекономічному пізнанні | 6 | 2,3,4,5,6,7,8,11, 24,25,26,34 |
| Тема 8. Онтологія науки План 1. Дуалістична інтерпретація змісту категорії "онтологія науки" | 2 | <i>Практичне заняття 11.</i> 1. Дуалістична інтерпретація змісту категорії "онтологія науки" 2. Категорії "причинність" та | 2 | 2,3,4,6,7,8,13, 16,17,28,31, 32,36 |

| Назва модуля (розділу), теми та питання теми (лекції) | Обсяг годин | Назва теми семінарського, практичного і лабораторного заняття | Обсяг годин | Інформаційні джерела (порядковий номер за переліком) |
|--|-------------|---|-------------|--|
| <p>2. Категорії "причинність" та "детермінізм" в онтології науки</p> <p>3. Субстанція, енергія та інформація як складові сучасної наукової картини світу, що розвивається. Системи, що самоорганізуються</p> <p>4. Наукові онтології і наукова картина світу.</p> | | <p>"детермінізм" в онтології науки</p> <p>3. Субстанція, енергія та інформація як складові сучасної наукової картини світу, що розвивається. Системи, що самоорганізуються</p> <p>4. Наукові онтології і наукова картина світу.</p> | | |
| <p>Тема 9. Еволюційна епістемологія (динаміка та закономірності зростання наукового знання)</p> <p>План</p> <p>1. Особливості й парадокси процесу наукового пізнання</p> <p>2. Моделі еволюції (зростання) наукового знання</p> <p>2.1. Еволюційно-епістемологічна модель зростання наукового знання Карла Поппера</p> <p>2.2. Модель науково-дослідницької програми Імре Лакатоса (Лакатоша)</p> <p>2.3. Модель мережевої організації теоретичного знання Лоуренса (Ларрі) Лаудана</p> <p>2.4. Дисциплінарно-парадигмальна модель організації та еволюції науки Т. Куна</p> <p>2.5. Модель епістемі Мішеля Фуко</p> <p>2.6. Модель концептуальних популяцій Стівена Тулміна</p> <p>2.7. Модель епістемологічного анархізму Пола Фейрабенда</p> <p>3. Соціологічні моделі еволюції науки (теоретична соціологія науки)</p> <p>3.1. Проблемно-трансдисциплінарна модель (Mode-1 і Mode-2) еволюції наукового знання Х. Новотні та Майкла Гіббонса.</p> <p>3.2. Нелінійна коеволуційна модель інноваційного розвитку ("потрійна спіраль") Г. Іцковича та Л. Ледейдорфа.</p> <p>4. Постакадемічна фаза еволюції науки та механізм соціальної детермінації процесу наукового пізнання</p> | 2 | <p><i>Практичне заняття 12.</i></p> <p>1. Особливості й парадокси процесу наукового пізнання</p> <p>2. Моделі еволюції (зростання) наукового знання</p> <p>2.1. Еволюційно-епістемологічна модель зростання наукового знання Карла Поппера</p> <p>2.2. Модель науково-дослідницької програми Імре Лакатоса (Лакатоша)</p> <p>2.3. Модель мережевої організації теоретичного знання Лоуренса (Ларрі) Лаудана</p> <p>2.4. Дисциплінарно-парадигмальна модель організації та еволюції науки Т. Куна</p> <p>2.5. Модель епістемі Мішеля Фуко</p> <p>2.6. Модель концептуальних популяцій Стівена Тулміна</p> <p>2.7. Модель епістемологічного анархізму Пола Фейрабенда</p> <p><i>Практичне заняття 13.</i></p> <p>3. Соціологічні моделі еволюції науки (теоретична соціологія науки)</p> <p>3.1. Проблемно-трансдисциплінарна модель (Mode-1 і Mode-2) еволюції наукового знання Х. Новотні та Майкла Гіббонса.</p> <p>3.2. Нелінійна коеволуційна модель інноваційного розвитку ("потрійна спіраль") Г. Іцковича та Л. Ледейдорфа.</p> <p><i>Практичне заняття 14.</i></p> <p>4. Постакадемічна фаза еволюції науки та механізм соціальної детермінації процесу наукового пізнання</p> | 6 | 2,3,4,6,7,8,13, 16,17,28,31, 32,36 |
| <p>Тема 10. Філософія науково-технічного прогресу</p> <p>План</p> <p>1. «Техніка»: витоки та еволюція поняття.</p> <p>2. Технологічний детермінізм та інформаційні технології.</p> <p>3. Вплив техніки на науку і природу.</p> <p>4. Людина в технологічній реальності.</p> | 2 | <p><i>Практичне заняття 15.</i></p> <p>1. «Техніка»: витоки та еволюція поняття.</p> <p>2. Технологічний детермінізм та інформаційні технології.</p> <p>3. Вплив техніки на науку і природу.</p> <p>4. Людина в технологічній реальності.</p> <p>5. Техніка і суспільство: концепції</p> | 2 | 2,3,4,6,7,8,11, 16,17,28,31, 32,36 |

| Назва модуля (розділу), теми та питання теми (лекції) | Обсяг годин | Назва теми семінарського, практичного і лабораторного заняття | Обсяг годин | Інформаційні джерела (порядковий номер за переліком) |
|--|-------------|---|-------------|--|
| 5. Техніка і суспільство: концепції розвитку та функціонування техніки | | розвитку та функціонування техніки | | |
| Всього, годин | 20 | – | 16 | – |

Самостійна робота

Види та форми самостійної роботи з навчальної дисципліни «Виконання проектів»:

- підготовка до аудиторних занять (лекцій, практичних);
- виконання практичних робіт протягом семестру;
- самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни;
- підготовки і виконання завдань, передбачених програмною практичної підготовки;
- участь у роботі наукових та науково-практичних конференцій, семінарів, олімпіад;
- поглиблене вивчення матеріалу.

В залежності від виду та форми самостійної роботи аспірантів застосовуються такі засоби контролю:

- поточний контроль виконаних практичних завдань;
- поточний контроль засвоєння матеріалу практичних завдань на основі відповідей на питання, повідомлення, доповіді;
- стаття, тези виступу за підсумками навчальної та науково-дослідної роботи.

Розділ 4. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Об'єктом контролю є: робота аспірантів на лекціях, практичних заняттях, якість та своєчасність виконання індивідуальних і домашніх завдань, модульних робіт.

Контрольні заходи здійснюється науково-педагогічними працівниками і включають поточний і підсумковий контроль.

Під час проведення лекції застосовуються такі методи поточного контролю:

- дискусійне обговорення проблемних питань з теми лекції та практичних занять.

Поточний контроль виконання аспірантами індивідуальних і домашніх завдань здійснюється за допомогою перевірки науково-педагогічним працівником результатів освоєного матеріалу тем.

Поточний контроль, який застосовується під час проведення поточних модульних робіт.

Успішність аспірантів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюються за допомогою національної шкали оцінок, 100 – бальною шкалою, шкали ECTS.

З метою мотивації аспірантів до активного та якісного виконання усіх видів

навчальної роботи протягом семестру до загальної підсумкової оцінки можуть бути додані бали – коефіцієнт мотивації (до 10% від загальної підсумкової оцінки). Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів.

Система поточного та підсумкового контролю знань

| Вид діяльності | Максимальна кількість балів за вид навчальної роботи |
|---|--|
| Змістовий модуль 1 «Наука як соціокультурний феномен» | |
| Тема 1. Особливості філософського та наукового світогляду. | Зарах/незарах |
| Тема 2. Міфологія і наука від давніх часів до сучасності | Зарах/незарах |
| Тема 3. Генезис та еволюція науки | Зарах/незарах |
| Тема 4. Наука як соціальний інститут. Соціологія та культурологія науки | Зарах/незарах |
| Тема 5. Соціокультурна детермінація наукового та технологічного знання (економічні науки) | Зарах/незарах |
| Поточна модульна робота 1 | 30 |
| Всього балів за модуль 1 | 30 |
| Змістовий модуль 2 «Методологія науки» | |
| Тема 6. Логіка й методологія науки | Зарах/незарах |
| Тема 7. Гносеологія та епістемологія | Зарах/незарах |
| Тема 8. Онтологія науки | Зарах/незарах |
| Тема 9. Еволюційна епістемологія (динаміка та закономірності зростання наукового знання) | Зарах/незарах |
| Тема 10. Філософія науково-технічного розвитку | Зарах/незарах |
| Поточна модульна робота 2 | 30 |
| Всього балів за модуль 2 | 30 |
| Підсумкове тестування (екзамен) | 40 |
| Всього балів за курс* | 100 |

Примітка * Шкала оцінювання результатів навчання, отриманих здобувачем під час вивчення освітньої компоненти/навчальної дисципліни, формою семестрового контролю якої є ПМК (залік), здійснюється на основі оцінювання поточної успішності. Загальна оцінка визначається як сума оцінок за виконання всіх обов'язкових видів навчальної діяльності (робіт). Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач – 100.

Шкала оцінювання знань студентів за результатами підсумкового контролю з

навчальної дисципліни «Виконання проектів»

| Сума балів за всі види навчальної діяльності | Оцінка за шкалою ECTS | Оцінка за національною шкалою |
|--|-----------------------|--|
| 90-100 | A | відмінно |
| 82-89 | B | добре |
| 74-81 | C | |
| 64-73 | D | задовільно |
| 60-63 | E | |
| 35-59 | FX | незадовільно з можливістю повторного складання |
| 0-34 | F | незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни |

Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни «Виконання проектів»

| Форма роботи | Вид роботи | Бали |
|---------------------|---|------|
| 1. Навчальна | Участь в конкурсах на кращого знавця дисципліни: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних | 3-15 |
| 2. Науково-дослідна | Участь в наукових гуртках, конференціях, круглих столах та інше | 10 |

За додаткові види навчальних робіт аспірант може отримати не більше 30 балів.

Додаткові бали додаються до загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, але загальна оцінка не повинна перевищувати 100 балів.

Розділ 5. Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу

Загальне програмне забезпечення, до якого входить пакет програмних продуктів Microsoft Office

- Дистанційний курс _ <http://www2.el.puet.edu.ua/asp/course/view.php?id=24>;
- Microsoft PowerPoint;
- Microsoft Word;
- Microsoft Excel.

Спеціалізоване програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу з навчальної дисципліни

- Microsoft Project.

Розділ 6. Інформаційне-методичне забезпечення

Основна література:

1. Бабаєв В.М., Пономарьов О.С. Соціальне пізнання: монографія. Х.: ХНУМГ, 2014. - http://www.kpi.kharkv.ua/archive/articles/pnmarev/0_2.pdf
2. Готинян-Журавльова В.В. Методичні вказівки до курсу «Сучасна філософія науки». – Одеса: ОНУ, 2014, 47 с. - <http://philsf.nu.edu.ua/elb/metdichki/gtinyan/metd1.pdf>
3. Добронравова І. С. Практична філософія науки = Практическая философия науки = Practical philosophy of science: [зб. наук. пр.]. Київ; Суми: Університетська книга, 2017. – <http://www.philsci.univ.kiev.ua/bibli/Ddr-phil-2017.pdf>
4. Кузь О.М., Чешко В.Ф. Філософія науки: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. <http://www.repsitry.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/17865/3/2017%20-%20%D0%9A%D1%83%D0%B7%D1%8C%20%D0%9E%20%D0%9D%2C%20%D0%A7%D0%B5%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%92%20%D0%A4.pdf>
5. Лебедев С.А. Курс лекций по философии науки. Учебное пособие. М.: МГТУ им. Н.Э. Баумана, 2014.- <http://www.baumanpress.ru/bks/490/490.pdf>
6. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / За ред. І. С. Добронравової, О. В. Руденко. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/bibli/Methdl.pdf>
7. Петінова О. Б. Філософія науки: навч. посіб. Одеса, 2018. https://unisprt.edu.ua/sites/default/files/vseDcumenti/filsfiya_ta_metdliyiya_nauky.pdf
8. Петрушенко В. Л. Філософія і методологія науки: навч. посіб. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2016. <https://vlp.cm.ua/nde/15148>
9. Самардак М.М. Філософія науки. Напрями, теми, концепції – Х.: Парапан, 2014. - <http://arhe.cm.ua/prduct/flsfja-nauki-naprjamitemi-kncers/>
10. Семенюк Е.С. Філософія сучасної науки і техніки: підручник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2017.

<https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/08/Melnyk60h84-2016-ilvepdf-compressed.pdf>

11. Стежко З.В., Стежко Г.П. та ін. Філософія в короткому викладі. Кропивницький: Вид. 2-е, доп., 2020, -
<http://www.samprdav.com/bks/sell/100460-filsfiia-v-krtkmu-vikladiz>
12. Ханстантинов В.О. Філософські проблеми біології: курс лекцій. – Миколаїв: МНАУ, 2016.
http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2273/1/Khanstantynv_2016.pdf
13. Ханстантинов В. О. Філософія науки: Курс лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2017.
http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2176/1/Filsfiya_nauky_kurs_lektsiy.pdf
14. Штанько В.І. Філософія і методологія сучасної науки. Підручник Харків: ХНУРЕ, 2017. –
<http://penarchive.nure.ua/handle/document/7072>
15. H. Scientific Methd. The Stanfrd Encyclopedia f Philsphy 2016. -
<http://plat.stanfrd.edu/archives/sum2016/entries/scientific-methd>
16. Wagenknecht S. Empirical Philsphy f Science: Intrducing Qual-itative Methdsint Philsphy f Science. Empirical Philsphy f Science. N.-Y.: SpringerInternatinal Publishing. 2015. Pages 1-10
<https://www.springer.com/gp/bk/9783319185996>

Додаткова література

Першо джерела

17. Аристотель. Метафизика // Соч.: В 4 т. —М., 1976. — Т. 1.
<http://www.philsphy.ru/library/sbranie-schineniy-v-4-tmakh-tm-1/>
18. Бэкон Ф. Новый Органон //Соч.: В 2 т. — М., 1972. — Т. 2
<http://www.philsphy.ru/library/schineniya-v-2-kh-tmakh-tm-2/>
19. Бройль Луи де. По тропам науки. Пер. с фран. М.: Ин. л-ри, 1962. -
https://www.eduspb.cm/public/bks/hist_phys/de_bryl_1._p_trpam_nauki_1962.pdf
20. Вітгенштейн Л. Tractatus lgic-filfsicus. Філософські дослідження. - Київ: Основи, 1995.
http://shrn1.chtyv.rg.ua/Wittgenstein_Ludwig/Filfski_dslidzhennia.pdf
21. Гадамер Х.-Г. Истина и метод. М.: Прогресс. 1988. -
http://yank.lib.ru/bks/philsph/gadamer-istina_i_metd.pdf
22. Декарт Р. Рассуждения о методе, чтобы всемерно исправлять свой разум и доискивать истину в науках. // Декарт Р. Соч. в 2-х томах, - М.,1989. - Т.1.
<https://gtmarket.ru/labratry/basis/3698>
23. Кант И. Пролегомены ко всякой метафизике, могущей возникнуть в смысле науки //Кант И. Соч. в 6-ти т. - М., 1965. Т.4, ч.1.
<http://www.psylib.ukrweb.net/bks/kanti01/index.htm>
24. Кун Т. Структура научных революций. М.: Прогресс. 2003 -
<http://www.bimetrica.tmsk.ru/Kuhn.pdf>

25. Поппер К. Логика научного исследования: М.: Республика, 2005 - https://platna.net/lad/knigi_p_filsfii/filsfija_nauki_tekhniki/ppper_k_lgika_nauchng_i_ssledvanija/30-1-0-5154
26. Пуанкаре А. О науке. М.: «НАУКА», 1990. <http://ilib.mccme.ru/Pincare/-nauke.htm>
27. Рассел Б. Человеческое познание. Его сфера и границы. – К., 1997. https://platna.net/lad/knigi_p_filsfii/filsfija_pznanija/rassel-chelvecheske-pznanie-eg-sfera-i-granitsy
28. Фейерабенд П. Избранные труды по методологии науки. М: Прогресс, 1986. https://platna.net/lad/knigi_p_filsfii/pzitivizm/fejerabend_p_izbrannye_trudy_p_metd_lgii_nauki/74-1-0-178
29. Холтон Дж. Тематический анализ науки. М.: Прогресс. 1981. - http://www.lib.tsu.ru/win/dokument/Infr-brazv_prtfel/Khltn_Dzh_-_Tematicheskij_analiz_nauki_pdf
30. Ясперс К. Смысл и назначение истории: Пер. с нем. — М.: Политиздат, 1991. https://imwerden.de/pdf/jaspers_smysl_i_naznachenie_istrii_1991.pdf
- Сучасні наукові публікації
31. М. С. Синергетичний світогляд сучасного етапу розвитку світу і людини: монографія / М. С. Гончаренко. - Харків: Панов А. М. [вид.], 2017.
32. Ивин А.А. Социальная эпистемология. Человеческое познание в социальном измерении / монография. – М; Берлин: Директ-Медиа, 2017. - https://bks.ggle.cm.ua/bks?id=h91fDwAAQBAJ&pg=PA285&lpg=PA285&dq=%D1%8D%D0%BF%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B5+%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%87%D0%B8%D0%BD%D1%8B&surce=bl&ts=IhmTnTmsN&sig=ACfU3U2hnU03S6UwNIGhJRLUGXvXMWg&hl=uk&sa=X&ved=2ahUKEwj5y_bvlfDpAhXHwKQKHaz0BHQQ6AEwCHESAQAQ#v=nepage&q&f=true
33. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі: монографія / В. Г. Кремень; Акад. пед. наук України. - 3-тє вид. - Київ: Знання, 2018.
34. Ло Джон. После метода: беспорядок и социальная наука. Пер. с англ. М.: Институт Гайдара, 2015. <https://www.iep.ru/ru/dzhn-l-psle-metda-bespriadk-i-stcialnaia-nauka.html>
35. Майков А. В. Наука и вненаучные когнитивные практики: Дис. ... канд. филос. наук: 09.00.08. СПб., 2015. - <http://www.dslib.net/filsfia-texniki/nauka-i-vnenauchnye-kgnitivnye-praktiki.html>
36. Онопрієнко В.І., Онопрієнко М.В. Історія, філософія, соціологія науки і технологій: навч. посіб. для магістрантів та аспірантів. – К.: ДП Інформ.-аналіт. агенство, 2014. <https://stepscenter.rg.ua/wp-content/uploads/2015/11/BK-SZILG-11-07-2014.pdf>